

Πέτρος Πανταζόπουλος

Δικηγόρος, Επ. Καθηγητής Νομικής Σχολής Α.Π.Θ.

Το Πορτογαλικό Μοντέλο Φορολογικής Διαιτησίας

Πορτογαλία

Εκείνη τη χρονική περίοδο δεν υπήρχε αντίστοιχο καθεστώς σε άλλη χώρα της ΕΕ ή του ΟΟΣΑ.

Εισήγαγε καθεστώς
διαιτησίας στις
φορολογικές διαφορές
από το 2011

— Το Πορτογαλικό Μοντέλο Διαιτησίας

Νόμος περί φορολογικής διαιτησίας

3

Το καθεστώς εισήχθη μετά από εξουσιοδότηση από το Κοινοβούλιο έναν περίπου χρόνο πριν (2010)

Το Πορτογαλικό Σύνταγμα ήδη περιελάμβανε τα διαιτητικά δικαστήρια στα «εθνικά δικαστήρια»

Στις 17 Μαΐου 2011, το μνημόνιο συμφωνίας που υπογράφηκε μεταξύ της Πορτογαλίας και της τρόικας ανέφερε ρητά ότι η κυβέρνηση θα πρέπει να λάβει μέτρα για την ομαλή και αποτελεσματική επίλυση εκκρεμών φορολογικών υποθέσεων, συμπεριλαμβανομένων των αναγκαίων μέτρων για την εφαρμογή του νόμου περί φορολογικής διαιτησίας, προκειμένου να διευκολύνει την αποτελεσματική εξωδικαστική επίλυση φορολογικών απαιτήσεων.

Το Πορτογαλικό
Μοντέλο
Διαιτησίας

Δικαιοδοσία - Αρμοδιότητα του διαιτητικού
δικαστηρίου

01

Η κήρυξη του παρανόμου των πράξεων προσδιορισμού ή αυτοπροσδιορισμού του φόρου, της παρακράτησης φόρου στην πηγή και της προκαταβολής

02

Η κήρυξη της παρανομίας των πράξεων που καθορίζουν τη φορολογητέα ύλη και των πράξεων που καθορίζουν αντικειμενικές αξίες

03

Εξαιρούνται προσδιορισμοί φόρου που λαμβάνουν χώρα με έμμεσες μεθόδους και ορισμένες τελωνειακές υποθέσεις

—
Το Πορτογαλικό
Μοντέλο
Διαιτησίας

Δικαιοδοσία - Αρμοδιότητα του διαιτητικού
δικαστηρίου

01

Το Διαιτητικό Δικαστήριο κρίνει με βάση το τεθέν δίκαιο, που εφαρμόζουν και τα διοικητικά δικαστήρια

02

Προσφυγή κατά της διαιτητικής απόφασης στο δικαστήριο κατ' αρχήν αποκλείεται – Οι φορολογικές Αρχές δεσμεύονται από την απόφαση, εφόσον εμπίπτει στην αρμοδιότητα του διαιτητικού δικαστηρίου

03

Υποθέσεις με αντικείμενο μέχρι 10 εκατ. €

Το Πορτογαλικό Μοντέλο
Διαιτησίας

Ο ορισμός των
Διαιτητών

Τριμελές Δικαστήριο

Εφόσον το αμφισβητούμενο ποσό υπερβαίνει τα 60.000 € ή ο φορολογούμενος επιλέγει να ορίσει διαιτητή, το διαιτητικό δικαστήριο συγκροτείται από ομάδα τριών διαιτητών

Μονομελές Δικαστήριο

Στις λοιπές περιπτώσεις, την υπόθεση αποφασίζει ένας διαιτητής

Το Πορτογαλικό Μοντέλο Διαιτησίας

Ο ορισμός των Διαιτητών

Τριμελές Δικαστήριο

Όταν το διαιτητικό δικαστήριο λειτουργεί με ομάδα διαιτητών, οι διαιτητές διορίζονται: α) από την επιτροπή δεοντολογίας του Κέντρου Διοικητικής Διαιτησίας, από τον κατάλογο των διαιτητών που ανήκουν στο Κέντρο Διοικητικής Διαιτησίας ή β) Από τα μέρη, με τον τρίτο διαιτητή, ο οποίος ενεργεί ως πρόεδρος, να ορίζεται από τους διαιτητές που ορίζονται από τα μέρη ή, εάν δεν επιτευχθεί συμφωνία, από την επιτροπή δεοντολογίας του Κέντρου Διοικητικής Διαιτησίας, κατόπιν αιτήματος του ενός ή και των δύο διαιτητών.

Μονομελές Δικαστήριο

Σε περίπτωση που το διαιτητικό δικαστήριο αποτελείται από έναν μόνο διαιτητή, ο διαιτητής διορίζεται από την Επιτροπή Δεοντολογίας του Κέντρου Διοικητικής Διαιτησίας από τον κατάλογο των διαιτητών που ανήκουν στο Κέντρο Διοικητικής Διαιτησίας.

Ποιοι μπορούν να οριστούν διαιτητές

- Οι διαιτητές επιλέγονται μεταξύ ατόμων με αποδεδειγμένη τεχνική ικανότητα, ηθικό χαρακτήρα και αίσθηση του δημόσιου συμφέροντος.
- Οι διαιτητές πρέπει να είναι νομικοί με αποδεδειγμένη επαγγελματική εμπειρία τουλάχιστον 10 ετών στο φορολογικό δίκαιο, ιδίως δημόσιοι υπάλληλοι, δικαστές, δικηγόροι, σύμβουλοι, νομικοί σύμβουλοι, πρόσωπα που μετέχουν στη διδασκαλία ή την έρευνα στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, στη φορολογική διοίκηση ή σε συναφές επιστημονικό έργο στον τομέα αυτό.
- Σε θέματα που απαιτούν εξειδικευμένες γνώσεις σε άλλους τομείς, μπορεί να διοριστεί ως διαιτητής, όχι όμως ως πρόεδρος, πρόσωπο με πτυχίο οικονομικών ή διοικητικών σπουδών.

Συνταξιούχοι δικαστικοί λειτουργοί μπορούν, επίσης, να ενεργούν ως διαιτητές σε φορολογικές υποθέσεις

Διαδικασία

Αίτηση

Απόφαση

Δυνατότητα και μετά την
εκκίνηση της διαδικασίας

Εντός 30 ημερών από την
κοινοποίηση της οικείας πράξης

Εντός 6 μηνών με δυνατότητα
παρατάσης άλλους 6 μήνες

Εντός 30 ημερών από την παραλαβή του αιτήματος
για τη σύσταση του διαιτητικού δικαστηρίου, ο
προϊστάμενος της υπηρεσίας φορολογικής διοίκησης
μπορεί να ανακαλέσει, να επικυρώσει, να
μεταρρυθμίσει ή να μετατρέψει τη φορολογική πράξη
της οποίας η παρανομία έχει διαπιστωθεί,
διενεργώντας, εφόσον απαιτείται, υποκατάστατη
φορολογική πράξη

Η απόφαση

Γενικός κανόνας: η απόφαση που εκδίδεται από τα διαιτητικά δικαστήρια δεν μπορεί να προσβληθεί.

Ο κανόνας αυτός ισχύει με την επιφύλαξη της δυνατότητας προσφυγής στο Συνταγματικό Δικαστήριο σε περιπτώσεις όπου η διαιτητική απόφαση αρνείται την εφαρμογή οποιουδήποτε κανόνα λόγω αντισυνταγματικότητας ή εφαρμόζει κανόνα του οποίου η συνταγματικότητα έχει αμφισβητηθεί, καθώς και της προσφυγής στο Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο όταν η διαιτητική απόφαση αντιτίθεται, για το ίδιο θεμελιώδες ζήτημα δικαίου, σε απόφαση που εκδόθηκε από το Κεντρικό Διοικητικό Δικαστήριο ή το Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο.

Η διαιτητική απόφαση μπορεί επίσης να ακυρωθεί από το Κεντρικό Διοικητικό Δικαστήριο λόγω μη προσδιορισμού των πραγματικών και νομικών λόγων που δικαιολογούν την απόφαση, αντίθεση των λόγων με ίδια την απόφαση, κρίση επί ζητημάτων που δεν τέθηκαν ή παράλειψη απόφασης επί ζητημάτων που τέθηκαν ή παραβίαση των αρχών της αντιδικίας και της ισότητας των μερών.

Συνιστά το διαιτητικό
δικαστήριο «δικαιοδοτικό
όργανο»;

Ένα από τα ερωτήματα που
προέκυψε ήταν αν τα διαιτητικά
δικαστήρια που λειτουργούν υπό
αυτό το καθεστώς θα
χαρακτηρίζονται ως πορτογαλικό
«δικαιοδοτικό όργανο» για τους
σκοπούς της Ευρωπαϊκού
Δικαστηρίου

Το ζήτημα αυτό επιλύθηκε το 2014 από το
ΔΕΕ, στην υπόθεση «Ascendi», (υπόθεση C-
377/13), στην οποία το δικαστήριο έκρινε
υπέρ του παραδεκτού των προδικαστικών
ερωτημάτων που υποβλήθηκαν από το
Πορτογαλικό Φορολογικό Διαιτητικό
Δικαστήριο.

Πρβλ. όμως και την υπόθ. Achmea...

THANK YOU _